

A Revista Galega de Educación (1986-2023)

Nos primeiros meses de 1986, no contexto expansivo das dinámicas de reflexión, acción e difusión pedagóxica impulsadas por parte do movemento de renovación pedagóxica Nova Escola Galega, saía editado desde Vigo o primeiro número da publicación *Revista Galega de Educación*, coa colaboración de Edicións Xerais de Galicia, enlazando con anteriores iniciativas: *As Roladas 2* ^[1], os intentos de edición dos anos 1981-82 ^[2] e o suplemento educativo *A Pizarra* ^[3] de Faro de Vigo. Nacía a *Revista Galega de Educación* coa intención de recuperar e continuar a culta tradición pedagóxica de Galicia ^[4], e coa preocupa-

ción de contribuír decisivamente ao territorio da renovación e da reforma democrática da educación. A vontade de construír colectivamente o novo proxecto de Escola Pública Galega, sobre baseamento científico e crítico, marcaba e segue a marcar as súas orientacións.

Contribuír á formación cultural e pedagóxica dos seus lectores e lectoras, crear un campo de reflexión e debate, gañar lectores de pedagogía en galego, informar a todos ao longo da extensa e diversa xeografía nosa; contribuír a mostrar as múltiples expresións e realidades dunha escola e dunha educación de calidade e atenta aos retos internacionais da educación na hora presente, eran e seguen a ser as razóns da *Revista Galega de Educación*.

Case 10.000 páxinas de documentación informativa e pedagóxica en lingua galega fan da publicación unha digna expresión dos propósitos que a inspiraron. Son as primeiras páxinas do libro que queremos seguir escribindo, pois sabemos que estamos no comezo. Un grande e fermoso libro colectivo, ao que nos seguimos convocando todos os profesionais da educación que queremos gañar —co traballo ben feito— un presente e un futuro educativo mellor.

Grandes temas do noso tempo educativo veñen estando presentes: o marco internacional e europeo da política educativa galega, a reforma estrutural da educación, a perspectiva da educación permanente e dos adultos, a educación infantil, os seus aspectos sociolóxicos, a organización das institucións escolares e a participación democrática na súa xestión, a problemática da escola rural, a normalización lingüística, a competencia dixital e as novas tecnoloxías, os retos do poder cultural do audiovisual, do virtual, das imaxes e da televisión, as cuestións didácticas (ensinar, aprender, as avaliacións, a globalización e a interdisciplinariedade, o ensino das ciencias, a educación matemática), as novas temáticas (a educación ambiental, a educación para a cidadanía e os dereitos humanos, a educación para a saúde, a educación social, a educación estética, as áreas transversais), a lectura como panca de educación, a potencialidade educativa do xogo, o tratamento das necesidades educativas especiais e a educación inclusiva e antidiscriminatoria, o binomio familia-educación, e o oficio dos educadores e a súa formación... As políticas educativas española e galega son motivo de valoración editorial, como outros asuntos, desde o ángulo de análise crítica, acompañando as

[1] En 1978 o Movemento Cooperativo de Escola Popular Galega iniciaba a publicación da primeira revista pedagóxica en lingua galega, coa cabeceira da que fora *As Roladas* en 1922, o primeiro intento de creación dunha publicación para nenos en galego. No número cero escribiron, entre outros, Isabel Mato Landeira, Mercedes Suárez Pazos, Dolores Portabales, M. A. Rei Chao e Antón Costa. Editáronse 10 números, o último (nº 9) saído polas Letras Galegas de 1981, acompañado da publicación en separata do texto de Vicente Risco traducido daquela ao galego, *A vida dos nenos na aldea galega*, ao coitado de Antón Costa. Unha síntese histórica sobre esta publicación está recollida en *Revista Galega de Educación*, nº 25 (1996). É de facer notar que no último número sinalábase a participación editorial de diversos colectivos pedagóxicos galegos, logo incorporados en Nova Escola Galega.

[2] Sobre a base d'As Roladas, e por invitación desde ela, varios colectivos pedagóxicos tentaron editar a *Revista Galega de Educación* durante o curso 1981-82 realizándose xestións de edición por parte, entre outros, de Antón Costa e de Víctor Freixanes, que ía asumir a dirección no novo Consello de Redacción, ante Edicións do Ruedo e Edicións do Castro; xestións que finalmente non callaron.

[3] En setembro do ano 1983, coa coordinación do xornalista Xosé A. Perozo, un grupo de profesores (Miguel V. Freire, M. Janeiro, Antón Costa, Manolo Bragado, Rafael Ojea) coa inestimable colaboración gráfica de Pepe Carreiro, comezaría a editar os encartes semanais "A Pizarra" (para o profesorado e as familias) e "O pizarrín" (para nenos e traballo de aula), no xornal Faro de Vigo, configurándose como un modo de semanario de educación que se chegou a editar durante máis de tres anos. Todos os membros profesores do Equipo redactor estaban vinculados a Nova Escola Galega.

Anos máis tarde, o 7 de abril de 1988 tamén comezaría a aparecer en *La Región* de Ourense o encarte "Na Escola", preparado por un equipo de profesores igualmente ligados a Nova Escola Galega: Xosé M. Cid, Mercedes Suárez, Mariló Candedo, Suso Jares e Calo Iglesias, chegándose ao número 112 en abril de 1992.

[4] Desde 1860 rexistráronse cabeceiras de prensa profesional e pedagóxica en Galicia, tal como puxeron de relevo os historiadores da educación. En particular,

durante a II República (1931-36) editáronse *Escuela del trabajo*, en Ourense, que en 1936 ía converterse en *Escuela do Traballo*; *Escuela Vivida*, en Pontevedra; *Vida Escolar*, desde Lugo; e *Boletín de Vanguardia Pedagógica*, na Coruña.

incertezas, os retos e os afáns dos diversos sectores da comunidade educativa.

Hai unha presenza permanente da normalización do galego, con puntos de vista e reflexións, experiencias de normalización, propostas e programas, configurando un dos sinais de identidade da *Revista Galega de Educación*, co desexo de impulsar o seu avance social e escolar.

Máis de 300 experiencias pedagóxicas foron narradas polos seus protagonistas, asentadas sobre criterios de renovación psico-pedagóxica, nos máis variados campos e temáticas; estamos atentos ás reformas do sistema educativo, analizando, propoñendo, informando e valorando, pois todo iso é o que veñen facendo as profesoras e profesores colaboradores da Revista.

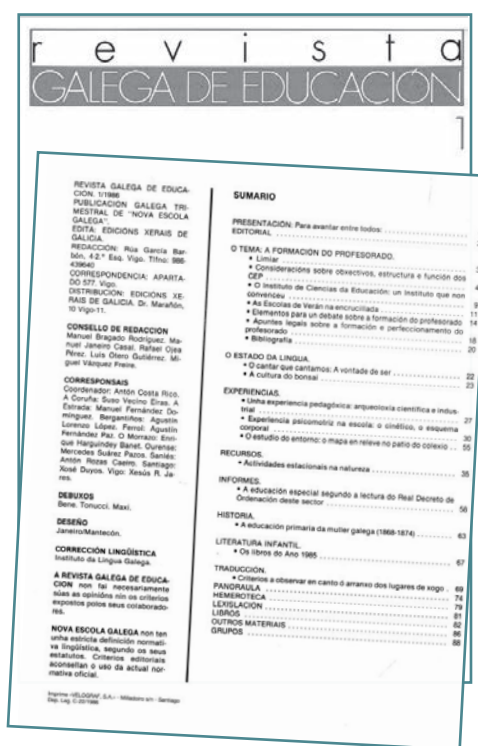
Como fiestra e porta aberta, informamos sobre realizacións e propostas nadas noutras Comunidades Autónomas, singularmente en Cataluña e Euskadi, ou noutros Estados (Portugal, Francia, Italia, Alemaña, Estados Unidos, Australia, Canadá...), porque vivimos internacionalmente conectados e poñemos estas páxinas galegas ao dispor de especialistas e técnicos da educación e da pedagogía.

Porque queremos ser dignos continuadores dunha tradición culta e de afáns emprendidos por educadores e educadores galegos doutros momentos, atendemos a nosa historia educativa e pedagóxica, ao tempo que acolleamos significativas referencias de historia pedagóxica xeral.

Queremos deixar sentir as voces de personaxes, homes e mulleres, de particular relevo, a través das Entrevistas, porque axudan a madurar a reflexión pedagóxica. Os recursos didácticos, a modo de sintética monografía, coa intención de ofrecer guías e posibilidades de acción constitúen tamén outro dos sinais de identidade.

Na etapa reiniciada ás portas do 2006 co impulso dun equipo editorial animoso e de Xosé Lastra, emprendeuse unha notable actualización de contidos e seccións, como por igual da imaxe gráfica, abrindo a porta a unha visión máis ampla da sociedade que educa, da educación inclusiva e con acollida dos retos que presentan os novos planos familiares, a interculturalidade ou a dixitalización da información.

Os 85 números da Revista reúnen, entre nós, moi probablemente o mellor depósito informativo de libros de pedagogía anotados, de libros de literatura infantil, de documentos e guías aparecidos nestes anos ao servizo da educación e da súa reforma. Probablemente tamén o mellor depósito

Portada e índice da *Revista Galega de Educación* n.º 1.

de hemeroteca e de noticias sobre a vida e a problemática educativa en Galicia.

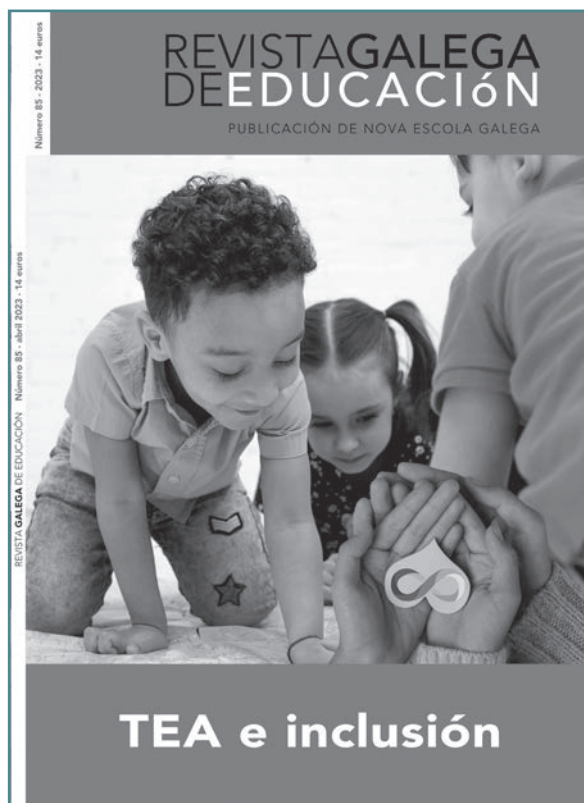
A lexislación anotada e ás veces valorada, a patente preocupación por reflectir unha pedagogía democrática integradora das diferenzas, promotora da igualdade e da solidariedade, o interese por diversos aspectos culturais, pola educación lingüística, polo desenvolvemento da acción psico-pedagóxica e orientadora, a información sobre as perspectivas sindicais en Galicia, sobre os movementos e colectivos de renovación pedagóxica españois e galegos, e a preocupación pola figura do profesor investigador e protagonista dos procesos de ensino aprendizaxe, configuran asemblea de o conxunto de aspectos variados presentes na *Revista Galega de Educación*.

Xunta eles, o grafismo, a imaxe, as fotografías recuperadas, a carteleira e capas varias reproducidas, contribúen a informar e a dar algunha permanencia ás preocupacións e miradas estéticas do tempo que vivimos. [5]

Máis de 700 nomes de profesoras, profesores, técnicos da educación deste País, que exercitan

[5] Cómpre sinalar que, tanto por motivos de reestruturación empresarial en Edicións Xerais de Galicia como de funcionamento do Consello de Redacción, a RGE, que pasou por momentos dalgunha inestabilidade, só editou dous números (o 31 e o 32) en 1998, e un (o 33) en 1999, enmudecendo de seguido. A non posibilidade de continuar esta edición obrigou a buscar outro soporte editorial, así como a recompoñer o equipo redactor; diversos motivos retardaron o reinicio editorial, que se produciu en decembro de 2005 e desde a propia Nova Escola Galega. O deseño e maquetaxe deste 34 a cargo do profesor Manuel López deu paso axiña a un novo e luminoso deseño realizado pola empresa de comunicación Acordar, que se mantivo no tempo ata o presente.

Revista Galega de Educación (rge.gal)	
2008	• A arte na educación
	• Literatura oral e educación
	• A Formación Profesional
2009	• Diversidade e inclusión
	• Xentes, espazos e lugares
	• A inspección
2010	• Aulas hospitalarias
	• A música tradicional
	• As bibliotecas escolares
2011	• Concellos e educación
	• 25 anos da RGE
	• Os xoguetes tradicionais
2012	• A educación física
	• As escolas dos Americanos
	• Construindo os afectos desde a escola
2013	• A organización dos centros escolares
	• Educación 0-3
	• Aprendemos con Rosalía (de Castro)
2014	• Cooperación e desenvolvemento
	• O reto de aprender nas cárceres
	• Ponte nas ondas...da Lusofonía!
2015	• Afirmando a escola pública
	• Redes sociais e ensino
	• Educando coas matemáticas
2016	• Ensinar...non sen a poesía
	• A lingua na educación infantil
	• Infancias, desprotección social e educación
2017	• Educación e Servizos sociais
	• Aprendendo con videoxogos
	• Ciencias sociais para o ben común
2018	• Traballo por proxectos
	• A titoría educativa
	• Servizos complementarios
2019	• Educar...non sen o teatro
	• Filosofía para nenos e nenas
	• A Nova Escola...hoxe
2020	• Memoria para o presente
	• O dereito á coeducación
	• Dez anos (do Decreto) de plurilingüismo
2021	• Novos desafíos para a FP
	• Crear para aprender: STEAM
	• A vida nas aulas en pandemia
2022	• Cultura, territorio e socio-educación
	• Creadoras de contidos
	• Emerxencia climática e educación

Portada da Revista Galega de Educación nº 85.

o seu oficio desde a Universidade, a Administración, as escolas, os centros universitarios..., dando vida colectiva a este intento colectivo. Educadores como Manuel Bragado, onte^[6], ou Xesús R. Rodríguez logo, e desde 2020 Uxía Bolaño e Ana Parada, na dirección da Revista, xunto ás persoas ligadas en distintos momentos de onte e de hoxe ao Consello de Redacción^[7], co auxilio dun máis amplo Consello Editorial e co acompañamento en todo este período de maquetistas^[8], fotógrafos e ilustradores^[9], colaboradores todos precisos, entusiastas e comprensivos.

Este que vai na marxe é un pequeno balance dun valioso traballo. Entre o ano 2008 e o presente 2023 estes da marxe foron os monográficos abordados pola Revista, sendo as propostas de 2023 as relacionadas co estudo dos TEA na perspectiva da inclusión, a educación musical, saúde mental e adolescencia e educación interxeracional.

[6] A unha primeira configuración colexiada do Consello de Redacción en 1983, seguiuille a fin de 1991 unha renovación, aparecendo Manuel Bragado como Director e Antón Costa como Secretario, e así se mantivo ata 1999.

[7] Xosé R. Lago Martínez, M. Janeiro, Rafael Ojea, Luís Otero, Xosé M. Barreiro, Suso Jares, X. Ramón Bernárdez, Antón Costa, Carme Díaz Simón, Manuel G. Seoane, Xulio Pérez, Xosé Ramos, Miguel Vázquez Freire, Francisco Veiga, Helena Zapico, Ana Pose. E nos anos máis recentes, xunto a algún dos anteriores: Emilio Insua, Mónica Baleirón, Pilar Sampedro, Silvia López, Marcos Chavarría, Xesús Ferreiro, Xosé Armas e Andrea Maroñas.

[8] En particular, Salvador Pereira, Xan Leira, Diana Reiter, Gairí Barreiro, Xiana Lastra e Xosé Lastra Muruais.

[9] En particular, M. Sendón, Vicente, Cal 3, Celina, Marga Sampaio, Pepe Carreiro, Andrade, Xosé Tomás e Xosé Mª Mesías Lema, asesor de identidade visual a partir do número 36 e ata o n° 50, de 2011.